

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

**ПОДИГАЊЕ И ОДГЛЕДУВАЊЕ НА
ЛОЗОВИ НАСАДИ**

- ИЗБОРНА -

IV ГОДИНА

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА

Лозаро-винарски шехничар

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПОДИГНУВАЊЕ И ОДГЛЕДУВАЊЕ НА ЛОЗОВИ НАСАДИ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: лозаро-винарски техничар

1.2.2. Струка: земјоделско - ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на програмата по предметот *Ѓодиѓање и одгледување на лозови насади - изборна ѓроѓрама* ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да изработува ампелографска шема за видовите и сортите од родот VITIS L;
- да го објаснува начинот на наследување на особините кај виновата лоза;
- да ги објаснува начините на селекција на виновата лоза;
- да ги разликува методите за создавање на нови подлоги и нови сорти на винова лоза;
- да ги набројува подлогите и сортите на винова лоза кои се отпорни на болести и штетници;
- да го сфаќа значењето на облагородувањето на виновата лоза;
- да развива интерес за одгледување на винова лоза.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За постигнување на поставените цели по предметот *Ѓодиѓање и одгледување на лозови насади - изборна ѓроѓрама* потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: биологија, хемија и педологија од II година, лозарство и подигање и одгледување на лозови насади од III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. АМПЕЛОГРАФСКА ШЕМА ЗА ВИДОВИТЕ И СОРТИТЕ ОД РОДОТ VITIS L	20	Ученикој: <ul style="list-style-type: none">- да изработува ампелографска шема за сортите и видовите од родот VITIS L;- да ги препознава сортите на виновата лоза според ботаничкиот опис: млад ластар, зрел ластар, лист, цвет, грозд, зрно, семки;- да ги идентификува лозовите подлоги според ботаничките карактеристики на коренот и органите на стеблото;- да ги познава агробиолошките карактеристики на виновата лоза: вегетационен период, бујност, степен на зреење на ластарите, родност, опрашување и избор на опрашувачи, отпорност на болести и ниски, температури,	<ul style="list-style-type: none">- Објаснување на ампелографската шема;- презентирање на одделни органи на виновата лоза;- демонстрирање на опрашување, отпорност, како и еколошки услови за степенот на зрелоста;- дефинирање на истражувачки проектни задачи од областа на распространетоста на сортите и видовите од родот VITIS L.	<ul style="list-style-type: none">- Лозарство- Практична настава

		<p>афинитет кон подлогата и почвените услови и сл.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја толкува зависноста помеѓу технолошките карактеристики на грозјето со својствата на сортата, подлогата, еколошките услови, агротехниката и степенот на зрелоста. 		
2. НАСЛЕДУВАЊЕ НА ОСОБИНИТЕ НА ВИНОВАТА ЛОЗА	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува наследувањето на особините на виновата лоза врз основа на влијанието на средината и бројот на гените; - да разликува квалитативно од квантитативно наследување на особините на виновата лоза; - да разликува монохбридно, дихибридно, трихибридно и полихибридно наследување на виновата лоза; - да го објаснува доминантно-рецесивното наследување на особините на виновата лоза. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на бројот на гените кои учествуваат во развојот на виновата лоза; - презентирање на разликите од наследните особини кај виновата лоза; - презентирање на квалитативното и квантитативното наследување на особините кај виновата лоза. 	- Практична настава
3. СЕЛЕКЦИЈА НА ВИНОВАТА ЛОЗА	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги објаснува методите на селекција (одбирање) на виновата лоза; - да разликува индивидуална од 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за методите на селекција; - презентирање на начините за 	<ul style="list-style-type: none"> - Лозарство - Практична настава

		<p>масовна селекција на виновата лоза;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја познава клонската селекција на виновата лоза; - да го сфаќа значењето на селекцијата за лозарското производство. 	<p>спроведување на индивидуалната и масовната селекција;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснување на поимот клонска селекција. 	
4. МЕТОДИ НА СОЗДАВАЊЕ НОВИ СОРТИ И ПОДЛОГИ НА ВИНОВАТА ЛОЗА	16	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги објаснува методите на создавање на нови сорти и подлоги на виновите лози; - да го толкува поимот хибридизација (вкрстување) на сортите и подлогите на виновата лоза; - да ги познава начините на хибридизација на виновата лоза; - да ги објаснува начините на создавање на сорти на винова лоза, отпорни на болести и штетници. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на нови сорти и подлоги на виновата лоза; - презентирање на повеќе начини на хибридизација: блиска, меѓувидова, меѓуродова, дивергентна и конвергентна, инбридинг и хетерозис на виновата лоза; - презентација на отпорни сорти на болести и штетници. 	<ul style="list-style-type: none"> - Лозарство - Подигање и одгледување на лозови насади - Практична настава
5. ОБЛАГОРОДУВАЊЕ НА ВИНОВАТА ЛОЗА	14	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува поимот облагородување на виновата лоза; - да ги опишува европските, американските и азиските видови на винова лоза; - да ги познава целите на 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за наследните особини на одделни органи кај виновата лоза; - презентирање на техниките на 	<ul style="list-style-type: none"> - Лозарство - Практична настава

		облагородувањето на виноватата лоза; - да ја објаснува цитигенетиката на виновата лоза; - да го објаснува наследувањето на особините на одделните органи на винова лоза; - да го сфаќа значењето на хибридизацијата и клонската селекција врз облагородувањето на виновата лоза.	хибридизација кај виновата лоза; - дефинирање на истражувачки проектни задачи од областа на облагородувањето на виновата лоза; - организирање на посета на матичници и лозови насади.	
--	--	---	---	--

4.2 Наставни методи и активности на учење

Програмските содржини по предметот *Ѓодиѓнување и одљедување на лозови насади - изборна програма* имаат теоретски карактер и практично стручно значење, значи треба да се реализираат вежби, практични операции и работни задачи. Поради тоа во наставниот процес е потребна примена на разновидни наставни форми и методи. Така, покрај фронталните предавања, потребна е почеста работа со учениците во групи, парови и индивидуално. Постојат, исто така, можности за примена на разновидни наставни методи, односно постапки: покажување, објаснување, опишување, предавање, дискусија, работа на текст, Интернет пребарување, практична работа.

Во наставниот процес наставникот ја планира, организира и реализира наставата преку дефинирање и конкретизирање на задачите на часот и притоа врши усни излагања, објаснувања, демонстрирања, пишување и цртање на табла, давање инструкции.

Активноста на учениците се состои во: набљудување, прибележување, вежбање, поставување прашања, изведување на практична работа, домашна задача и сл.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот *Њодиѓнување и одгледување на лозови насади - изборна програма* се остварува преку предавања кои ќе се реализираат во училишта, кабинети и лозови насади. Покрај предавањата треба да се изведуваат вежби, практични операции и работни задачи во објекти во училишната економија и лозови насади.

4.4. Наставни средства и помагала

Во наставниот процес се користат разновидни наставни средства и помагала: цртежи, филмови, слики за графоскоп, компјутер, прибор и материјали за нега на виновата лоза, алат и машини за обработка на почвата во лозовите насади.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата континуирано во текот на цела учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења кои се користат по обработката на наставните целини. Секој ученик во текот на едно полугодие може да добие најмалку две оценки. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по овој наставен предмет треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во струката и педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставната програма *Идигнување и одгледување на лозови насади - изборна програма* ја реализираат наставници со завршени студии по:

- *земјоделство*, лозаро-овоштарска или општа насока.

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит согласно со Законот за средно образование.

6.3. Стандард и простор

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат со наставата, содржините по овој предмет се реализираат во училница, кабинет, училишна економија и просториите во нејзините придружни објекти, како и во лозови насади. Стандардот за простор е предвиден во нормативот за простор и опрема за земјоделско-ветеринарната струка.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Петар Христов, професор, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје
3. Горан Керов, наставник во СОЗШУ „Горче Петров” - Кавадарци
4. Иван Керов, АД „Гоце Делчев” - Кавадарци

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *ѝодиѝнување и одѝледување на лозови насади - изборна ѝроѝрама* ја одобри министерот за образование и наука со решение број *11-4721/7* од *20.06. 2008* година.